

SALDOBENADERING EHS PAMPUSHOUT

Auteur: Evert Stellingwerf en Eric van der Aa

Datum: 6 maart 2013

Aanleiding

In het bestemmingsplan Noorderplassen Oost en West is een aantal bouwplannen/ingrepen geprojecteerd binnen een gebied dat valt binnen de provinciale begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur. Het betreft een gebied met een oppervlakte van maximaal 5,4 hectare. Het gebied dat daadwerkelijk wordt bebouwd en of heringericht is kleiner, omdat ten behoeve van lichte horeca slechts 250 m² aan bebouwing mogelijk is¹⁾. Daarnaast is een mogelijkheid opgenomen voor het aanleggen van een watergang. Deze neemt aanvullend circa 0,5 hectare in beslag. De omvang van EHS-gebied waar ingrepen zullen plaatsvinden ligt daarom maximaal in de orde van 1 hectare.

Figuur 1. EHS-gebied waarbinnen ingrepen kunnen plaatsvinden

Beleid en spelregels EHS

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. Het netwerk wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones. In het *Besluit algemene regels ruimtelijke ordening* wordt bepaald dat provincies de begrenzing van de EHS moeten vaststellen en dat zij de wezenlijke waarden en kenmerken daarvan moeten beschermen door middel van een verordening.

¹⁾ Overigens zijn de bouwmogelijkheden in het geldende bestemmingsplan 'De Lepelaar' veel ruimer. In dit plan is een groot zoekgebied opgenomen waarbinnen 15% kan worden uitgegeven en 4% mag worden bebouwd. Ook het functiegebruik in dit gebied is in het geleden plan ruimer: er is zwaardere en grootschaliger horecagebruik toegestaan in de vorm van een conferentieoord

Instrumentarium

De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de EHS is geregeld in het Omgevingsplan Flevoland. Binnen de EHS geldt de 'nee, tenzij'-beginsel. Naast de zware voorwaarden waaraan moet worden voldaan bij EHS-compensatie heeft de Provincie twee instrumenten ontwikkeld om de begrenzing van de EHS aan te passen. Deze instrumenten worden beschreven in de handreiking *Spelregels EHS, EHS-kaart en EHS-doelbenadering*. Het instrument 'herbegrenzing' kan ingezet worden bij individuele ontwikkelingen in en rond EHS-gebieden met een individueel belang en een beperkte invloed. Gedeputeerde Staten is bevoegd om een herbegrenzing toe te passen. De 'saldobenadering' kan worden ingezet om een combinatie van projecten mogelijk te maken die zowel de kwaliteit en kwantiteit van de EHS op gebiedsniveau per saldo verbeteren. Toepassen van dit instrument is een bevoegdheid van Provinciale Staten. Een beschrijving van de onderlinge samenhangen tussen de plannen, projecten of handelingen in een gebiedsvisie is daarbij een vereiste.

Om te kunnen toetsen of de saldobenadering correct wordt toegepast, is een methode ontwikkeld om de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS-gebieden te bepalen. Deze waarden zijn per gemeente beschreven (zie onderstaand).

Beschermingsregimes

Overigens maakt de Provincie onderscheid tussen drie typen EHS-gebied:

- In prioritaire gebieden is toepassing van de saldobenadering niet mogelijk. Naast Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten en bosreservaten, gaat het om gebieden met zeer bijzondere natuurwaarden;
- Waardevolle EHS-gebieden zijn gebieden die een hoge natuurwaarde hebben en van belang zijn voor de gewenste samenhang en kwaliteit van de EHS;
- Overige EHS kent lokaal hoge natuurwaarden die door de omvang of gebruiksdruk moeilijk zijn te beheren. Deze gebieden lenen zich voor de saldobenadering.

Tussenconclusie

In het voorliggende geval kan niet worden gesproken van een 'kleinschalige ruimtelijke ingreep' of een 'beperkte aantasting' van de EHS. Zodoende moet het instrument saldobenadering worden toegepast.

Waarden en kenmerken

Het Pampushout bestaat vrijwel volledig uit het beheertype 14.03 Haagbeuken- en Essensbos. Door de ontwikkeling van 12.000 woningen in Almere Pampus, komt het Pampushout (481 ha) midden in de stad te liggen en wordt het nog meer dan nu een 'stadsbos'. Het gebied is vrij toegankelijk en wordt ontsloten door fiets-, wandel en ruiterspaden. De open graslanden in het gebied zijn slecht ontwikkeld en niet bijzonder soortenrijk (Arcadis, 2010).

Op regionale schaal vervult het Pampushout een belangrijke functie als stapsteen/corridor voor bosgebonden soorten tussen de Oostvaardersplassen en Lepelaarsplassen enerzijds en het oude land of Almeerderhout anderzijds. Pampushout kan zich ontwikkelen tot een stadsbos van hoogwaardige kwaliteit waarin zowel natuur als mens de ruimte te krijgen. Door selectief te dunnen kan verjonging en vermenging optreden. Door dood hout te laten liggen krijgen spechten, andere holenbroeders, vleermuizen, boommarters en insecten kans. Insecten, vogels en vlinders kunnen profiteren van een karteling van de bosrand en geleidelijke overgangen tussen bos en grasland.

In het gebied zijn de volgende doelsoorten uit de onderstaande tabel aanwezig of mogelijk:

Soortentype	Soorten
Broedvogels	Grauwe vliegenvanger, Kneu, Koekoek, Matkop, Nachtegaal, Oeverzwaluw, Ransuil, Spotvogel, Wielewaal, Zomertortel
Niet-broedvogels	Purperreiger
Zoogdieren	Gewone dwergvleermuis, Rosse meervleermuis, Ruige dwergvleermuis, Watervleermuis
Potentiële doelsoorten	Boommarter, Sleedoorpage, Kleine IJsvogelvlinder

Tabel 1 Doelsoorten EHS-gebied Pampushout (bron: Arcadis, 2009)

Gebiedsvisie

Omvang van het gebied

In de onderstaande figuur wordt de begrenzing van het bestemmingsplangebied Noorderplassen Oost en West weergegeven, inclusief een strook agrarische grond grenzend aan het Pampushout.

Figuur 2. Plangebied Noorderplassen Oost en West en zoekgebied nieuwe EHS

Het gebied waar ingrepen in de EHS plaatsvinden is uiteraard veel kleiner (zie figuur 1). Het gebied uit de bovenstaande figuur wordt beschouwd als het projectgebied waarbinnen compensatie moet plaatsvinden.

Omschrijving van de doelen voor het gebied

In het gebied Noorderplassen en het aangrenzende Pampushout worden de volgende doelstellingen nagestreefd:

- In Noorderplassen West wordt gewerkt aan de afronding van gevarieerd woongebied, dat optimaal inspeelt op de recreatieve kwaliteiten van de Noorderplassen en het Pampushout. Door verruiming van de bouw mogelijkheden ten opzichte van het bestemmingsplan, wordt ontwikkelaars en particulieren meer mogelijkheden gegeven om de woonomgeving vorm te geven;
- Doelstelling voor het Pampushout is hierboven reeds omschreven: ontwikkeling tot een hoogwaardig stadspark, waar ruimte is voor mens en natuur.

Plannen en projecten in het gebied

In het projectgebied zijn de volgende projecten mogelijk binnen de (huidige) grens van de EHS:

- Een woonstraat waaraan ongeveer 20 woningen kunnen worden gebouwd;
- Een lichte horecavoorziening zonder haal- of brengservice (horecacategorie 1b). Deze horecafunctie heeft een maximale oppervlakte van 250 m²;
- Een waterverbinding met een breedte van maximaal 30 meter en een lengte van ongeveer 250 meter binnen de EHS.

Nieuwe natuurwaarden

Zoekgebied

De saldobenadering behelst het vergroten van de kwaliteit en/of de kwantiteit ten opzichte van de bestaande EHS-begrenzing. Geen van beide mag in betekenis of oppervlakte afnemen en minimaal één van deze moet toenemen. Nieuwe EHS is voorzien aansluitend op de bestaande onderdelen van de ecologische verbindingzone Kromslootpark - Lepelaarplassen. Deze verbindingzone loopt ook langs het plangebied en kent ter plaatse nog geen concrete inrichting.

Figuur 3. Ecologische Verbindingszone Kromslootpark - Oostvaardersplassen

Het zoekgebied voor nieuwe EHS betreft een strook agrarische grond aansluitend op het Pampushout. Hier kan invulling gegeven worden aan de ecologische verbindingzone.

Figuur 4. Zoekgebied nieuwe natuurwaarden

In 2006 is met Stichting Flevolandschap, Staatsbosbeheer, het Waterschap Zuiderzeeland en het huidige Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf (RVOB) een intentieovereenkomst aangegaan ter realisatie van deze zone. De realisatie is mede afhankelijk van opbrengsten uit de grondexploitatie van het gebied Noorderplassen - West.

Om de beoogde verbindingszone Kromslootpark - Lepelaarplassen te kunnen realiseren zal deze verbindingszone moeten bestaan uit een corridor van stapstenen waarin natte elementen zijn opgenomen zoals poelen, inhammen en plasbermen.

Beoogde invulling

Voorgesteld wordt om een 50 meter brede strook te reserveren voor deze natuurontwikkeling. De gereserveerde strook kan worden benut voor het salderen van meerdere ingrepen in de EHS. Van de beoogde invulling is een concept-inrichtingstekening gemaakt. Deze tekening zal nader worden afgestemd met de Provincie Flevoland.

Uitvoering

Ten behoeve van de uitvoering wordt afstemming gezocht met externe partners zoals (grondeigenaar) RVOB en het Flevoschap. Vanuit de grondexploitatie van de Noorderplassen kan een financiële bijdrage worden geleverd die proportioneel is aan het verdwijnen van het areaal EHS in het plangebied. Vanuit de projectorganisatie Noorderplassen wordt gezocht naar mogelijkheden om werk met werk te maken ten gunste van de aanleg en ontgraving van gronden.

Gebruikte bronnen/literatuur

Bij het opstellen van deze notitie zijn de volgende bronnen gehanteerd:

- Provincie Flevoland (2010), *Spelregels EHS, EHS-kaart en EHS-doelbenadering*;
- Arcadis (2009), *Wezenlijke kenmerken & waarden EHS. Gemeente Almere*.